

СТАНОВИЩЕ

върху дисертационен труд за получаване на образователната и научна степен „доктор“ по: област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.8 Икономика, научна специалност „Икономика и управление (селско стопанство)“

Автор на дисертационния труд: Петър Асенов Казаков, задочен докторант към катедра „Икономика“ при Аграрен университет, гр. Пловдив

Тема на дисертационния труд: „Влияние на центровете за върхови постижения върху развитието на биоикономиката в Европа“

Рецензент: проф. д-р Ваня Георгиева, професор в Аграрен университет - Пловдив в област на висшето образование 3.0 Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.8. Икономика, научна специалност Счетоводна отчетност, контрол и анализ на стопанската дейност, определена съгласно Заповед № РД-16-736/08.06.2026 г. на Ректора на Аграрен университет - Пловдив за член на научното жури

1. Актуалност на проблема.

Темата на дисертационния труд е несъмнено актуална и значима. Биоикономиката се утвърждава като ключова трансформационна рамка за устойчиво развитие в условията на нарастващ натиск върху природните ресурси, климатични промени и необходимост от преход към биобазирани и кръгови икономически модели. В този контекст центровете за върхови постижения (ЦВП) се очертават като институции, които свързват фундаменталната наука, приложните изследвания, индустрията и публичните политики. Изборът на фокус върху Центъра по растителна системна биология и биотехнологии (ЦРСББ) придава на изследването национална релевантност и практическа стойност, тъй като поставя българската научна инфраструктура в европейски сравнителен контекст. Проблематиката е тясно обвързана с приоритетите на Европейската зелена сделка, стратегиите на ЕС за биоикономика (2018 и 2025) и националните политики за интелигентна специализация, което определя актуалността ѝ както в теоретичен, така и в приложен план.

2. Цел, задачи, хипотези и методи на изследване.

Основната цел е ясно и коректно формулирана - да се анализира ролята на центровете за върхови постижения за развитието на биоикономиката в Европа, като се оцени тяхното влияние върху иновационната система и се изведат насоки за стратегическо развитие, с фокус върху ЦРСББ. Прецизно са дефинирани обектът (ЦВП в Европа като част от европейската научно-иновационна система) и предметът (тяхната роля, организационни модели, финансиране, взаимодействия и социално-икономическо въздействие). За постигане на целта са изведени девет логически последователни изследователски задачи, които обхващат теоретичните основи, стратегическите рамки, институционалната инфраструктура, сравнителния анализ на водещи центрове и задълбочения анализ на ЦРСББ.

Методическата рамка е добре обоснована и е изградена върху дизайн от смесен тип (mixed methods), при който се съчетават и съпоставят данни от различни източници. Използвани са четири взаимно допълващи се метода: сравнително казусно изследване на четири водещи европейски центъра — ЦРСББ - България, John Innes Centre - Обединено кралство, MPI-MP - Германия и VIB-UGent - Белгия; документален анализ; полуструктурирани интервюта; и двуезично анкетно проучване сред национални и международни заинтересовани страни. Изследването интегрира три теоретични перспективи - теорията за иновационните системи и модела на Тройната спирала, разбирането за биоикономиката като трансформационна рамка и теорията за организационното и институционално въздействие, което придава концептуална цялост на анализа. Следва да се отбележи, че анкетното проучване има предимно описателен характер и не проверява причинно-следствени хипотези - обстоятелство, което докторантът коректно посочва и обосновава.

3. Онагледеност и представяне на получените резултати.

Дисертационният труд е в обем от 233 страници и е структуриран в увод, четири глави, изводи и препоръки и списък от над 200 литературни източника. Резултатите са представени прегледно и са богато онагледени - трудът съдържа над 30 таблици и множество фигури, които систематизират сравнителните данни за организационните модели, финансирането, научната продуктивност и партньорствата на изследваните центрове, както и резултатите от анкетното проучване. Емпиричната част се основава на 68 валидни отговора (42 от България и 26 от чужбина) и е представена чрез честотни разпределения, проценти и визуализации, придружени с аргументирана интерпретация. Изложението е логически последователно, а преходът от теоретичните основи през сравнителния анализ до конкретния случай на ЦРСББ и стратегическите препоръки е ясно проследим.

4. Обсъждане на резултатите и използвана литература.

Обсъждането на резултатите е задълбочено и демонстрира добро познаване на изследваната материя. Докторантът умело съпоставя данните от четирите центъра, извежда модели, сходства и различия и ги обвързва с теоретичната рамка на изследването. Особено ценен е сравнителният прочит между

националната и международната извадка, който откроява разлики в очакванията и зрелостта на иновационните системи. Използваната литература е обширна, съвременна и релевантна, като включва фундаментални и актуални източници на български и английски език, официални стратегически документи на ЕС и национални политики. Цитирането е коректно и последователно. Използваната литература напълно осигурява необходимата теоретична и емпирична основа на труда.

5. Приноси на дисертационния труд.

Приемам формулираните от докторанта приноси, като ги обобщавам, както следва:

Научни приноси

- Систематизиран и обогатен е теоретичният анализ на биоикономиката и на центровете за върхови постижения като посреднически институции в иновационните системи чрез интегриране на три взаимосвързани теоретични перспективи.
- Разработена е сравнителна аналитична рамка и е приложен многослучаен (multiple-case) анализ на четири водещи европейски центъра, който позволява идентифициране на модели, сходства и различия в управлението, финансирането и научната продуктивност.
- Предложени и приложени са оценъчни индикатори (напр. „индустриално свързан капитал“ и производителност на учен) за съпоставяне на приноса на ЦВП към биоикономиката.

Научно-приложни приноси

- Извършен е първи задълбочен емпиричен анализ на ЦРСББ (мисия, структура, финансиране, партньорства и въздействие) в контекста на националната и регионалната биоикономика.
- Проведено е двуезично анкетно проучване сред национални и международни заинтересовани страни, което емпирично документира възприятията за ролята и въздействието на центровете за върхови постижения.
- Формулирани са концептуална рамка за стратегическа оптимизация и конкретни, практически приложими препоръки за научната и иновационната политика в България (институционална устойчивост, технологичен трансфер, диверсифицирани финансови модели, обвързване с RIS3 и Зелената сделка, living labs).

6. Критични бележки и въпроси.

Имам следните въпросите към докторанта:

- Как докторантът предвижда практическото прилагане на предложената концептуална рамка за стратегическа оптимизация - предвиждат ли се измерими индикатори (KPI) за проследяване на ефективността на ЦРСББ?
- Индикаторът „индустриално свързан капитал“ авторска разработка ли е и как е валидиран методологично?
- Кой конкретен национален институционален или нормативен инструмент докторантът счита за най-приложим за осигуряване на устойчивост на

центровете след приключване на европейското финансиране в българския контекст?

7. Публикувани статии и цитирания.

Във връзка с дисертационния труд докторантът представя 6 научни публикации, което надхвърля минималните изисквания за придобиване на образователната и научна степен „доктор“. Публикациите са отпечатани в престижни международни реферирани издания, като четири от тях са индексирани в Scopus, една - в Web of Science (CABI), и една - в Google Scholar. Докторантът е водещ (първи) автор в четири от публикациите, което е показателно за неговия личен принос.

Публикационната активност на докторанта е верифицирана от Комисията за превенция на плагиатство при Аграрен университет - Пловдив, която удостоверява, че кандидатът покрива минималните национални наукометрични изисквания по чл. 26 от ЗРАСРБ, като по група „Г“ (показател 7) са реализирани 31,59 точки при изискуеми 30. Публикациите осигуряват необходимата и достатъчна апробация на резултатите от дисертационния труд пред национална и международна научна аудитория.

Представеният автореферат отразява обективно структурата и съдържанието на дисертационния труд.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ:

Дисертационният труд представлява завършено, самостоятелно и актуално научно изследване, което отговаря на изискванията на Закона за развитието на академичния състав в Република България и на Правилника на Аграрния университет - Пловдив за неговото приложение. Въз основа на приложените разнообразни методи на изследване, коректно проведения емпиричен анализ и направените обосновани обобщения и препоръки, оценявам представения дисертационен труд **ПОЛОЖИТЕЛНО**.

Позволявам си да предложа на почитаемото Научно жури също да гласува положително и да присъди на **Петър Асенов Казаков** образователната и научна степен „доктор“ по научната специалност „Икономика и управление (селско стопанство)“.

Дата: 13.07.2026
гр. Пловдив

Подписите в този документ са заличени
във връзка с чл.4, т.1 от Регламент (ЕС)
2016/679
(Общ Регламент относно защитата на
данни).